

Dévényi Ádám

2016. 11. 02.

Zenekedvelő családban születettél? Mik az első zenei élményeid?

Édesanyám karvezetést végzett, de aztán bábszínész, később pedig pszichológus lett. Kacsaringós életút. Apám operarendezőnek tanult, majd dramaturg lett és rendező. Ma alternatív színháznak neveznék, amit csinált, akkoriban amatőr színjátszásnak mondták. Tehát a művészetekkel, főleg az előadóművészettel elég hamar kapcsolatba kerültem. Otthon apám állandóan a Bartók Rádió kísérleti adásait hallgatta Pacsirta¹ rádión, ami szerintem nem volt annyira frankó, mivel nyolcvan-kilencven százalékban romantikus komolyzene ment rajta. Nekem ez egyáltalán nem tetszett, mivel ez a fajta zene a családi légkörben valahogy sehogy sem smakkolt a hangulathoz, és megkeseredett bennem. De arra emlékszem, hogy a Beethoven-szimfóniákat² ekkor szerettem meg. Anyám főzés közben a *Tánczenei koktél*³-t hallgatta, én akkor lehettem hat éves. Pár éve rájöttem, hogy ma is vagy húsz számot kívülről tudok ebből az adásból, olyanokat, amiket akkor is nagyon utáltam. Például Ambrus Kyri⁴, Aradszky László⁵, Németh Lehel⁶ tánczenéit. '65-ben viszont elindult Komjáthy⁷ műsora, azt már inkább én hallgattam. A Práter utcai zenei általánosba⁸ jártam, ahol minden nap volt énekóránk, és sokan zenéltünk az osztályból, nagyon sok jó hallású gyerek járt oda. Én akkor éppen csellózni tanultam. Jártam szolfézásra is, és volt egy remek gitártanárom, de csak két-három évig tanultam nála.

¹ Az Orion magyar Elektronikai Kft. által gyártott utolsó rádiókészülék, amelynek forgalomba hozását 1957-ben kezdték el. Annak idején ez számított Magyarországon a legjobb rádiónak.

² Ludwig van Beethoven (Bonn, 1770 – Bécs, 1827), német zeneszerző. Joseph Haydn és Wolfgang Amadeus Mozart mellett őt tartják a bécsi klasszika harmadik nagy alakjának. Tíz szimfóniát írt, a tizedik befejezetlen.

³ Tardos Péter (Berettyóújfalu, 1923 – Budapest, 1984), a Magyar Rádió könnyűzenei szerkesztőjének műsora 1962-től.

⁴ Ambrus Kyri (szül.: Ambrus Margit, Budapest, 1945), magyar táncdalénekesnő.

⁵ Aradszky László (Budapest, 1935), magyar táncdalénekes.

⁶ Németh Lehel (Sepsiszentkirály, 1932 – Budapest, 2005), erdélyi származású táncdalénekes.

⁷ Komjáthy György (Budapest, 1933) *Csak fiataloknak!* c. rádióműsora 1965 áprilisában indult.

⁸ Budapest, VIII. ker., Práter u. 15.

Volt kamaszkori zenekarod?

Igen, és ez is a Práterből indult, ahonnan viszont hetedikes koromban kirúgtak.

Miért?

Nem mondva csinált eset volt, hanem konkrétan azért rúgtak ki, mert valakinek megettem a tízórajját. Azt hittem, már nem jön vissza. Ez egy kislány volt szegény, aki nagyon elkeseredett, hogy megettem a tízórajját, és akkor behívtak másnap az igazgatóiba, és kirúgtak. A lánynak is mondtam utána, hogy: „bocs, elnézést, nem tudtam, hogy még visszajössz”. Sajnáltam persze az egészet módfelett, nem ettem volna meg különben, mert nem voltam olyan nagyon falánk.

Ezek után átkerültem egy másik iskolába Kelenföldre⁹ amit a világ minden kincséért sem hagytam volna ki. Teljesen más, és nagyon érdekes világ volt, amihez kamaszkorban még jól tud alkalmazkodni az ember. Ami érdekes ugyanakkor, hogy Geltz Péterrel¹⁰, aki még a Práterben volt osztálytársam, megmaradt a barátságunk, és elkezdtünk együtt zenélni.

Milyen felállásban?

Gitár és ének, de közben minden hangszer érdekelt minket, amit be tudtunk építeni egy két-három fős együttesbe. Még Sándorfalvára¹¹ is képesek voltunk lemenni, hogy citerát vegyünk Budaitól¹², attól a híres citerástól, aki a *Rózsa Sándor*¹³ sorozatban játszott a zenekarával. Már tizennégy-tizenöt évesen összeraktunk műsorokat. Akkoriban rengeteg fesztivált szerveztek, így felléptünk több városban is, például Sárváron, Győrben, Debrecenben, Fehérváron és Pécsen, és havonta háromszor-négyszer SZOT¹⁴ üdülőkből is. Ott mi voltunk az esti program.

⁹ Budapest, XI. ker., Újbuda egyik városrésze.

¹⁰ Geltz Péter, zenész, színész, koreográfus, az Andaxínház alkotócsoporthoz egyik alapító tagja.

¹¹ Csongrád megyei település, Szegedtől 12 km-re északra.

¹² Budai Sándor, (Szeged, 1918 – Sándorfalva, 1986), citerás, citerakészítő

¹³ 1971-ben bemutatott, tizenkét részes magyar sorozat. Rendező: Szinétár Miklós.

¹⁴ Szakszervezetek Országos Tanácsa, 1948-1989.

Az étterem végéből énekeltük a népies ihletésű dalainkat. De játszottunk Péterrel a Kolinda¹⁵ előtt is. Újrahangszereltük *A nagy hegyi tolvaj*¹⁶-t Kallós-gyűjtésből¹⁷, meg a *Talpra magyar*¹⁸-t, utóbbiból jó nagy botrány lett. '71-ben már volt néhány önálló gitáros-énekes fellépésem is, ahol szerintem olyan saját számokat játszottam, mint később az Edda.¹⁹ Volt koncertem például a balatonboglári kápolnában²⁰, majd Pesten a Magdolna-toronyban²¹ egy hasonló találkozón, de felléptem a Gutenberg-téri művelődési házban²² is, többek között *Kockafejűek* című, akkor nagy sikerű dalommal.

Aztán megismerkedtem Császár Tamás²³ grafikussal, aki mindig nagyon kritikus volt, és lökögetett afelé, hogy jobban játsszak. Vele József Attila²⁴ műsorokat raktunk össze. Tamás szerintem mindig nagyon didaktikusan szavalt, de ez, főleg abban a korban, kifejezetten jól passzolt bizonyos versekhez. Ekkor kezdett rám hatni az a lelkeség, ahogy a József Attila szövegekhez hozzá lehet állni. Mivel úgy gondolom, hogy ő a magát talán legjobban sajnáló költő, de ezt olyan magas szinten fogalmazza meg, például *Karóval jöttél*-ben, hogy azt úgy minden ember magára veszi. Ráadásul sok korszaka volt. Az ideológiai töltetű versei például jól hangoztak az építőtáborokban. Egyik kedvencem volt a *Proletárdal*, amiben az állt, hogy: „minden halál és semmi gyász, akire csak a Párt vigyáz.” Persze az ő verseinek a megzenésítése nagy divat volt akkoriban, szinte az összes akusztikus együtteshez elért a *Medvetánc* vagy a *Kései sirató*. De azt követően, hogy Latinovits meghalt, ráadásul hasonlóképpen, mint József Attila, én úgy döntöttem, hogy inkább nem éneklek többet a szövegeit, annyira pózzá merevedett az emléke. Mintha mindenki vele akart volna azonosulni.

¹⁵ Kolinda együttes (1974-1979, 1996-), magyar, zenéjükben balkáni népzenei elemeket is használó népzenei együttes. 1975-ben Franciaországban szerződtek őket három évre, ott jelent meg három lemezük, míg Magyarországon alig érdeklődtek utánuk. Első lemezük itthon 1996-ban jelent meg *Szerelem* címmel, és tartalmazza az 1977 és 1997 közötti dalaikat. Alapítótágok: Dabasi Péter, Kiss Ferenc, Lantos Iván, Kamondy Ágnes, Zsigmondi Ágnes.

¹⁶ Erdélyi népballada a század első feléből. Szerzője ismeretlen.

¹⁷ Kallós Zoltán (Válaszút, Románia, 1926) erdélyi magyar népzene kutató, néprajzgyűjtő. Mezőségen, Kalotaszegen, Moldvában és a Gyimesben gyűjtötte a folklór különböző műfajait, az énekes és hangszeres zenét, népszokásokat és szokásköltészetet.

¹⁸ Petőfi Sándor (Kiskőrös, 1923 – Fehéregyháza, 1849) *Nemzeti dal* c. verse. A Kádár-korszak kultúrpolitikája március 15-ét nemzeti jellege miatt egymagában nem engedte ünnepelni, csupán az Forradalmi Ifjúsági Napok elnevezésű, három dátumot érintő (márc. 15., márc. 21., ápr. 4.) rendezvénysorozat keretén belül.

¹⁹ Edda (1974, Miskolc), magyar rockzenekar.

²⁰ 1968-tól tizenöt éven át a használaton kívüli kápolnát művészi tevékenység céljával hasznosította a korszak több alkotója.

²¹ Mária Magdolna-templom, a budai vár egyik legrégebbi temploma. A 13. században épült, gótikus stílusban.

²² Gutenberg Művelődési Otthon, Budapest, VIII. ker., Kölcsey u. 2. Műemlékvédelem alatt álló szecessziós épület, 1907-ben avatták fel. 1948-ban elvették a nyomdászszakszervezettől és államosították, a rendszerváltásig művelődési otthonként működött.

²³ Császár Tamás (1948-2016), grafikus, sajtókarikaturista.

²⁴ József Attila (Budapest, 1905 – Balatonszárszó, 1937), költő, műfordító.

Később Weöres-megzenésítéseket is csináltunk.²⁵ '72-ben elindultam a *Ki Mit Tud?*²⁶-on a *Diáknoteszből* vett *Volnék, mint Tinódi Lantos Sebestyén* című versmegzenésítéssel. Tovább is mentem volna budapesti elődöntőről, de részben a vers erotikus tartalma és az életkorom miatt ez úgy látszik nehézségekbe ütközött volna az országoson. Visszatekintve, szerintem is botránys lett volna ez egy tizenöt éves fiútól, ráadásul négy akkordnál nem volt több a dalban. Egyébként Sanyi bácsival nem sokkal később találkoztam egy házibuliban, ahol ő a maga módján kifejezte, hogy utálja, ha megzenésítik. Azt hiszem arra gondolhatott, hogy ezek a versek magukban is zenélnek. Ezért többet nem is próbálkoztam velük. A tévés szereplés viszont gyorsan összejött, 1973-ban Geltz-cel egy Csoóri Sándor²⁷ verssel léptünk fel. Emellett megzenésítettem Müller Péter²⁸ néhány szövegét. Ő gyerekkori barátom, aki már tizenhét évesen teljesen érett verseket írt.

A dalaidra érezhetően hatott a népzene is.

Sokat dolgoztam népzeneészekkel, útmutatást is tőlük kaptam először. A hetvenes években volt egy felfutása az eredeti parasztnézenének, mivel akkortájt többen rájöttek, hogy van egy olyan megszólalásmódja népzeneének, amit addig nem ismertünk jól. Az iskolában pedig untuk azt a népzeneét, amit tanítottak. De ennek a népzenei hullámnak köszönhetően kiderült például, hogy milyen jó a széki²⁹ népzene. Sebők³⁰ voltak az úttörői ennek az irányzatnak, de engem inkább a balkáni zene ragadott el. Nagy hatással volt rám a Kolinda a bolgár népzeneével és annak több ágával, így például az asszonykórussal – amit Kamondy Ági³¹ és Zsigmondi Ági³² remekül imitált –, valamint az instrumentális kis- és nagyzenekari hangzásvilággal. '73 környékén ők több koncertet is adtak Kőbányán a Pataky művházban.³³ A bolgár zene miatt valamennyire megtanultam kavalon³⁴ játszani – ez az a hangszer, amit

²⁵ Weöres Sándor (Szombathely, 1913 – Budapest, 1989), költő, író, műfordító, irodalomtörténész.

²⁶ *Ki mit Tud?*, a Magyar Televízió kulturális tehetségkutató műsora, 1962 és 1996 között tíz adássorozatot élt meg. Az első adások rendezője Pauló Lajos televíziós- és színházi rendező.

²⁷ Csoóri Sándor (Zámoly, 1930 – Üröm, 2016), költő, esszéíró, prózaíró, politikus.

²⁸ Müller Péter „Sziámi” (Budapest, 1951), költő, énekes. 1980-tól az URH együttes, majd a Kontroll-csoport, 1985-től pedig előtt a Sziámi Sziámi, majd más felállással a Sziámi együttes énekes.

²⁹ Szék, község Romániában, Kolozs megyében.

³⁰ Sebő együttes (Budapest, 1970), versmegzenésítéseket is játszó népzenei együttes. Alapítótágok: Halmos Béla és Sebő Ferenc. Későbbi tagok: Éri Péter, Koltay Gergely.

³¹ Kamondy Ágnes (1953), énekes, gitáros, furulyás, színész.

³² Zsigmondi Ágnes (1950), énekes, furulyás.

³³ Pataky Művelődési Központ (Budapest, X., Szent László tér 7-14.), jelenleg Kőrösi Csoma Sándor Kőbányai Kulturális Központ.

³⁴ Hosszú, öt lyukkal ellátott furulya. Eredete vitatott.

Nikola Parov³⁵ is gyakran használ a dalaiban –, később jól tudtam alkalmazni a színpadi zenéimben és a lemezeken is. Tehát a Kolinda oltott be a népzenebe, valamint egy számomra nagyon fontos ember, Vas János „Panyiga”³⁶, aki jól énekelt török és zsidó dalokat is. A tévében többször fellépett egyedül, de később nem folytatta szólólistaként. A Kolinda mellett a Kaláka³⁷ is hatott rám. Kilenc-tíz évesen hallottam őket először, amikor apám színjátszókörével volt egy közös fellépésük a Csili művelődési házban³⁸, még a Mikó-féle felállással. Még mindig fiatal, tizenhét éves voltam, amikor az említett „Panyiga” meghívott a Vízöntőbe³⁹. Óriási megtiszteltetés volt, mivel hihetetlen jó zenészekkel játszhattam, például Róbert Györggyel és Lengyelfi Miklóssal⁴⁰ is. Lengyelfi egy későbbi zenekaromban is közreműködött. Kihívás volt az együttesben az is, hogy megkértek, ne csak gitározzak, hanem széki brácsázzak⁴¹ is. Végül is, ugyanúgy akkordozós hangszer. Valahogy sikerült, és elég sok fellépésre jártunk. Vonzott az együttes szellemisége is, mivel a Vízöntőben szerintem érezni lehetett azt az alulróljövő, népies gyökerű spontaneitást, ami egyáltalán nem a szélesebb közönségnek szólt, ellenben kisebb körben nagyon hatott.

De aztán hárman kiléptünk a Vízöntőből, és főleg azért, mivel addigra az együttes a Novák Ferenc⁴² vezette Bihari Néptáncegyüttes kísérőzenekarává avanszált. Vagyis koreografált darabokhoz kellett népzenei játszaniuk, és táncszínpadokat csinálni. Engem ez már kevésbé érdekelt. Inkább játszottam volna még a Kolindához hasonló betyárdalokat és versmegzenésítéseket.

³⁵ Nikola Parov (Szófia, 1962), zenész, zeneszerző, producer. 1982-ben megalakította a Zsarátnok nevű, balkáni népzenei játszó együttest.

³⁶ Vas János (1953), énekes, gitáros, citerás, népzene kutató, a Hagyományok Háza munkatársa. Nevéhez fűződik az Orfeo-zenészcsoport több, spanyol eredetű dalszövegének magyar fordítása.

³⁷ Kaláka (Budapest, 1969), versmegzenésítéseket játszó akusztikus együttes. Alapító tagjai: Gryllus Dániel, Gryllus Vilmos, Mikó István és Radványi Balázs. Később Mikót Dabasi Péter, majd Huzella Péter váltotta (1975-1995-ig). Korábban rövid ideig Kobzos Kiss Tamás is játszott az együttesben, őt Becze Gábor váltotta. Jelenlegi tagok: Becze Gábor, Gryllus Dániel, Gryllus Vilmos, Radványi Balázs.

³⁸ Csili Művelődési Központ (1916), Budapest, XX. ker., Nagy Győri István u. 4-6. 1954-től 1990-ig Vasas Kultúrház.

³⁹ A Vízöntő együttes (Budapest, 1972), népzene feldolgozásokat játszó, kezdetben akusztikus együttes. A hetvenes évek közepén több tag is kilépett belőle, és létrehozta a Kolinda zenekart. Eredeti felállítás: Balázs János, Dabasi Péter, Lantos Iván, Vas János és Zsákay Győző. 1980 óta más felállással és hangszereléssel működik.

⁴⁰ Lengyelfi Miklós (Budapest, 1955), nagybőgős, basszusgitáros. A KFT zenekar és a Sc.Art együttes alapítótagja.

⁴¹ Háromhúros brácsa. Vonós hangszer, a brácsa speciális változata. Főképp a magyar, a román és a cigány népzeneben használják. Dallamot nem játszanak rajta, túlnyomó többségében hármashangzatok és hiányos négyeshangzatok megszólaltatására használják.

⁴² Novák Ferenc (Nagyenyed, 1931), koreográfus, rendező, etnográfus. 1954-ben a Bihari János Táncegyüttes megalapítója, 1982-ben a Honvéd együttes tánckarának művészeti vezetője, 1983-tól igazgatója.

Utána beszálltam egy másik folkzenekarba, a Vasmalomba⁴³. Velük az én szövegeimet, Nagy László versmegzenésítéseket és balkáni népzénét játszottunk. Nehéz volt dalszöveget írni erre a hardfolk stílusú zenére, de valahogy ez is sikerült. Mindemellett külön öröm volt, hogy a zenekari szünetekben duóban zenéltük Soós Balázs⁴⁴ nagybögőssel, és így adtuk elő néhány dalomat, amikhez jobban illet ez a kamarazenés felállás. Gödöllőn felléptünk az Európa Kiadóval⁴⁵ is, elég jó viszonyban volt a két zenekar. Rákerültünk egy nagylemezre is, ez volt a Boros Lajos⁴⁶ szerkesztette *Add nekem azt a régi hitem*⁴⁷, amelyen a Vasmalommal a *Ne kérdezz* című dalt, Soós Balázssal duóban pedig az *Egy késő délutánt* játszuk.

Egyes népzenei feldolgozásokat játszó együttesek megjegyezték, hogy a Rádióban alig fogadták el a dalaikat. Szerinted mi volt ennek az oka?

Volt például egy *Színes népi muzsika* című rádióműsor, amiben már benne volt nagyon sok hagyományos népzénét és magyar nótát játszó együttes, valamint nagynevű zeneszerzők. Szerintem probléma lehetett, hogy volt egy ilyen populáris, és hivatalosan is nagymértékben támogatott adása és szerzői gárdája a rádiónak, ezért már nem férhettek bele a feldolgozásokat játszó együttesek. Sokat elárul ugyanakkor a műfajok körüli bizonytalanságokról, hogy például Herskovits Iván⁴⁸ rádiós szerkesztő néha berakott minket a *Tánczenei koktéllba* is a rock progresszív előadói címszóval.

Rövid ideig látogattad az Amfora Klubot⁴⁹, amit néhány szemtanú a pol-beat zenészek műhelyének nevezett. Ott milyen munka folyt?

A hetvenes évek elején még működött ez a klub az Izabella utcában, a Nyugati-pályaudvar felől a harmadik vagy negyedik házban, A vezető egy Borsányi nevű ürge volt, később nem

⁴³ Vasmalom együttes, magyar és balkáni népzénét jazzes és modern zenei elemekkel elegyítő magyarországi együttes. Alapítótagok: Dóczy Attila, Reöthy Gábor, Soós Balázs, Szilágyi Attila.

⁴⁴ Soós Balázs (1958), nagybögős. 1984 óta a Rádió Szimfonikus Zenekarának tagja.

⁴⁵ Európa Kiadó (Budapest, 1981), főleg a nem sokkal előtte feloszlott URH zenekar tagjaiból álló underground együttes.

⁴⁶ Boros Lajos (Budapest, 1947) zenei szerkesztő, műsorvezető, író, gitáros, énekes.

⁴⁷ *Új Dalok: Add nekem azt a régi hitem*, Hungaroton, Start, 1983.

⁴⁸ Herskovits Iván (1961), a Magyar Rádió zenei szerkesztője és újságíró.

⁴⁹ Az Amfora elnevezésű Üveg, Porcelán és Műanyag Nagykereskedelmi Vállalat klubja. A pol-beat műfaj egyik fórumaként említi például Sebők János a *Daltulajdonos* (Bp., Múzsák Közművelődési Kiadó, 1988.) c. kötetében.

tudom, mi lett vele, mivel a „vázások” következő fellépőhelyére, a Bartók Béla útra ő már nem ment velük. Én körülbelül két évet jártam az Amforába, a klub fennállásának a vége felé. A találkozókön Muszty és Dobay⁵⁰ lemezről mutattak be külföldi előadókat, főleg az észak-amerikai folk-stílusból, például Lead Belly-t⁵¹, Pete Seeger-t⁵² és Bob Dylan-t⁵³. Tanítottak is a klubban, de sosem mondták azt, hogy ez mindenképp így vagy úgy legyen. Más sem akarta megszabni, hogy mit játszunk, milyen stílusú dalokat. De táncdalénekesek nem voltak, az biztos, a fő zenei irányzat a country volt. Sokan bendzsóztak, mindenki megmutatta az új hangszerét. Valamiféle rendszer azért biztosan volt, mivel mindig tudtuk, hogy ki fog éppen fellépni. Nagyzenekar nem fért be a klubba, de négy tagú felállásban néha koncerteztek. Egy előadásra emlékszem, arra, amikor Muzsai András⁵⁴ amerikai és ír dalokat énekelt. Ezek mentek akkoriban az építőtáborokban is. Aztán játszott ott a 100 Folk Celsius⁵⁵ előd-előd-elődje, azt hiszem, hogy Anakondáknak hívták magukat. Vitai Ildikó⁵⁶ gitáros-énekes is többször játszott ezen a helyszínen. A Muszty-Dobay country vonalon kívül még a Dinnyés-féle⁵⁷ előadói stílus volt az, ami népszerűvé vált. Dinnyés mindig felkarolt bizonyos előadókat, akikkel csupán az volt a baj, hogy pont ugyanúgy játszottak, mint ő. Például Árpád Lacinak és Rév Tamásnak sikerült szinte teljesen ugyanolyan számokat írni. Mindemellet Dinnyésnek nagy érdeme, hogy behozta a határon túli költők versmegzenésítéseit. Akkoriban ezt kevesen vállalták. Én mindig amellet voltam, hogy egy-egy fellépés után legyen cincálás, kritika, hogy tudjuk, mit-hogyan csinálunk. De ezt nem mindenki szerette. Engem is kritizáltak, például azért, hogy érthetetlen vagyok. Készült rólam valami paródia is, amiben ez volt. Nekem ez akkor sem volt világos. Melyik versem nem érthető? Mi az, amit nem lehet követni? Egyébként kis közönségünk volt, a klub maga is kicsi volt, hétfőn voltak a programok, de különösebben nem hirdették őket. A zenészek közül is voltak, akik csak

⁵⁰ Muszty Bea és Dobay András a hetvenes évek elején a folk-beat műfaj ismert előadói. Közreműködtek az észak-amerikai népzene és gitártechnikák magyarországi megismertetésében. Kiadtak több gitáriskolát és daloskönyvet.

⁵¹ Lead Belly (er. Huddie William Leadbetter, 1889-1949), amerikai zenész, blues és folkénekes.

⁵² Peter „Pete” Seeger (1919-2014), amerikai folkénekes, bendzsós, gitáros, politikai aktivista, író.

⁵³ Bob Dylan (1941), amerikai dalszerző-énekes, gitáros, költő.

⁵⁴ Muzsai András (Budapest, 1946-2015), zenész, szövegíró, újságíró, műfordító. Dalszövegeket írt és fordított a 100 Folk Celsius és a Bijtorján együtteseknek.

⁵⁵ 100 Folk Celsius (Budapest, 1976), country zenét játszó magyar együttes.

⁵⁶ Vitai Ildikó egy szál gitáros énekes versmegzenésítéseivel vált népszerűvé a hetvenes években. Négy lemeze jelent meg a hetvenes-nyolcvanas években a Hungaroton gondozásában. Ezen kívül híresek akkori ifjúsági tévéműsorai is, a Cimbora, a Pengető, a Családi kör és a Fiatal költők.

⁵⁷ Dinnyés József (Szeged, 1948) dalszerző, énekes, gitáros. 1966-ban alapító tagja a szegedi, Angyalok nevű zenekarnak. 1967-ben a Karrier című, Veress Miklós költővel együtt írt dalával második helyezést ért el a Pol-beat Fesztiválon. Attól kezdve általában pol-beat énekesként említették, bár a hetvenes évektől inkább határon túli magyar költők verseinek megzenésítésével válik népszerűvé.

bemutatkoztak, aztán elköszöntek. Néhány váza klubos előadóval együtt volt közös fellépésünk is a FMH⁵⁸ Illés-klubjában, ami akkor nagy lehetőségnek számított. *Hasztalan gyémántok* címen léptünk fel, ez a sor, ha jól tudom, egy Váci Mihály versből⁵⁹ származik. Akkoriban bele se gondoltam, hogy mennyire ciki ez a koncertcím. Főleg a váza klubosok közül kerültek ki a Székesfehérvári Dalostalálkozók⁶⁰ előadói is. Ezeken a többnapos fesztiválokon szólóprodukciókkal és zenekarral egyaránt felléptem. Elég sokan voltunk egyébként, harminc-negyven előadó két napra elosztva, és aztán a gála, ami pedig a színházban volt. Nagyon kedves hangulata volt egyébként a fesztiválnak, egész nap, mindenhol szólt a zene. Soha semmilyen politikai elvárás vagy rászólás nem volt, a gálaműsorral kapcsolatban sem. Fehérváron ismerkedtem meg Mohai Tamás⁶¹ gitáros-énekesével is, aki később zenélt az *Átmeneti Kabát* együttesben. 1975-ben vagy '76-ban megnyertük a találkozót Geltz Péter, Lengyelfi Miklós, Széll András⁶², Dévényi felállással. A Vízöntővel Jeszenyint⁶³ adtuk elő, és a *Cifra karám* című népdalra emlékszem még. Egyéniben többek között Müller Péter, *Bejegyzések az elvarázsolt kastélyhoz címzett vendégfogadóba* című versfüzérét énekeltem és gitároztam. A zsűri tagja volt például Berki Tamás⁶⁴, Maróthy János⁶⁵ és Victor Máté⁶⁶. Maróthyt én nagyon humánus embernek ismertem meg, mindig úgy beszélt, még a gyengébb előadókkal is, hogy abból csak tanulni lehetett. Később én is zsűriztem Fehérváron, de akkor ő már nem volt a zsűriben. Ebben az időben a KISZ Központi Művészegyüttese⁶⁷ is felkarolt minket, Folk Pódium⁶⁸ néven vittek turnékra, Boros Lajos szervezésében.

⁵⁸ Fővárosi Művelődési Ház, (1951, Budapest, XI. ker., Fehérvári út 47.)

⁵⁹ Váci Mihály (Nyíregyháza, 1924 – Hanoi, 1970), költő, műfordító.

⁶⁰ Fiala Dalosok Találkozója elnevezésű rendezvény, amelyet a hetvenes évek elejétől évente megrendeztek Székesfehérváron.

⁶¹ Mohai Tamás gitáros-énekes-zeneszerző, játszott a Faxni, a R.A.B.B., a KFT, a Mohai-Vörös Trió, a Háború, a Tomistars, és a Boom-Boom együttesekben.

⁶² Széll András, hegedűs, a Tabula és a Kolinda együttesek tagja.

⁶³ Szergej Alekszandrovics Jeszenyin (1895-1925), orosz költő. Magyar fordítói között van Rab Zsuzsa, Illyés Gyula és Weöres Sándor.

⁶⁴ Berki Tamás (Budapest, 1946), jazzénekes, zenészerző, egyetemi tanár. Vámos Tiborral (névváltoztatás után Vámos Miklós, író) és Haraszi Miklóssal együtt a Gerilla nevű pol-beat együttes alapítója 1966-ban.

⁶⁵ Maróthy János (1925-2001), zenei történész, esztéta, szociológus. 1954-től a Magyar Tudományos Akadémia tagja. 1961-ben az MTA Bartók Archívumának, 1969-től az MTA Zenetudományi Intézetének osztályvezető munkatársa. A magyarországi populáris zenei kutatások nemzetközileg elismert képviselője.

⁶⁶ Victor Máté (Budapest, 1945), zenész, zenészerző, színész. 1970-től a Non-stop együttes tagja. Huszár Erikával írt Lélegző furcsa hajnalon c. számuk 1971-ben második lett a Táncdalfesztiválon. 1972-ben egyszemélyes zenekart alakított, amely 1976-ig létezett.

⁶⁷ KISZ: Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség, a magyar kommunista állampárt, a Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP) ifjúsági szervezete volt 1957 és 1989 között.

⁶⁸ Folk Pódium, 1979 és 1985 között Boros Lajos művészeti vezetésével. Székhelye a VII. ker., Rottenbiller u.-ban volt.

Fontosnak tartod, hogy a dalszövegek társadalmi problémákra is reagáljanak, esetleg útmutatót adjanak?

A hatásokra visszatérve, elfelejtettem megemlíteni az Illés együttest⁶⁹ és különösen Bródy-t⁷⁰. Számomra mindig nagyon fontos volt a zenében az, ha valaki a szöveggel ér el hatást. Az Illés *Human Rights*⁷¹ című lemeze például szerintem egy az egyben aktuálpolitikai útmutatás. Mondhatni, egy az egyben pol-beat lemez. Nem is értem, hogy az Illést miért nem könyvelték el pol-beat együttesnek. Úgy tudom, hogy mindig voltak problémák ennek a műfajnak a meghatározásával, volt úgy, hogy átnevezték „közérzeti dalnak”, vagy ami a legviccesebb volt: „mai dalnak”. Ebbe a kategóriába aztán minden belefért. További ellentmondás, hogy a Váza klubosokkal jártuk a politikai dalfesztiválokat, de ott nem feltétlenül politikai tartalmú dalokat énekeltünk. Egyszer például egy bolgár fesztiválon, Blagoevgrádban játszottunk Geltz Péterrel és Mikes Attilával⁷² citera-gitár-hegedű felállásban, és ott egy bolgár népdalt és az *Orosházáról fúj a szél* című rabéneket adtuk elő. De, ha már a politikai dalfesztiváloknál tartunk, fontos megjegyezni, hogy a hetvenes évek közepe táján kétszer is voltam a berlini, Rote Lieder⁷³ nevű rendezvényen ahol elég erős propaganda ment, de ugyanakkor felléptek rajta olyan tehetséges argentin és chilei zenekarok – például az Inti Illimani⁷⁴ és a Quilapayún⁷⁵ –, akiket különben sosem hallottam volna. Csak bámultunk, hogy mi ezt hogyan tudnánk utolérni. A magyar előadók közül fellépett ott Berki Tamás, a Kaláka és a Muszty-Dobay páros is. Remek fesztivál volt, leszámítva a német együtteseket, akik tényleg nagyon vonalások voltak. Az utolsó fesztiválon a Vasmalommal játszottunk népzeneit.

Volt egy-két dalom, ami viszont tényleg pol-beat. Például a *Bátyuska*, amit annak kapcsán írtam, hogy Brezsnyev⁷⁶ bekeményített '83-ban. Ezt később a Bikini⁷⁷ dolgozta fel. A

⁶⁹ Illés-együttes (Budapest, 1957-1973), az 1960-as '70-es évek népszerű magyar beatzenekara.

⁷⁰ Bródy János Kristóf (Budapest, 1946), énekes, gitáros, zeneszerző, dalszövegíró. 1964-ben került be az Illés-együttesbe-

⁷¹ Human Rights (ajánlva Angela Davisnek), az Illés-együttes negyedik lemeze, 1971-ben jelent meg. (Qualiton-Pepita)

⁷² Mikes Attila, hegedűs, a 100 Folk Celsius tagja.

⁷³ Rote Lieder, 1970 és 1990 között évente megrendezett nemzetközi politikai dalfesztivál az NDK-ban, Berlinben.

⁷⁴ Inti Illimani (1967-2004), chilei népzenei együttes.

⁷⁵ Quilapayún (1965), chilei népzenei együttes. Alapító tagja az 1973-as görögországi jobboldali puccs áldozatává vált gitáros-énekes, politikai aktivista Victor Jara volt.

⁷⁶ Leonid Iljics Brezsnyev (1906-1982), szovjet politikus, 1964 és '82 között a Szovjet Kommunista Párt főtitkaraként a Szovjetunió vezetője.

⁷⁷ Bikini (Budapest, 1982-1992, 1997 –), magyar rockzenekar.

lengyel helyzetről is írtam egy dalt a nyolcvanas évek elején a Vasmalomnak *Hentes* címmel, mivel akkor nagy éhínség volt Lengyelországban. (ennek a dalnak a szövege?) A slágerré vált *Adj helyet* pedig úgy született meg 1981-ben, hogy bemondták a rádióban, hogy Jaruzelsky⁷⁸ átvette a hatalmat Lengyelországban, és hadiállapotot hirdetett. Erre megírtam a *Szolidaritás két dal között*-et. Ez két dal, az első része az *Adj helyet*, a második a *Ne legyek áruló*. Ennek a dalnak az átírásáért kezdetben kicsit dühös voltam, mivel az a sort, hogy „mint Kínában a forradalom”, átírták arra, hogy: „mint félelemben a színpadon”. A folytatás már egyezik: „fejem a lábam közt, ülök a nyakamon, homokkal teli a szám, szép vagyok, mosolygok rám”. De ez a szöveg eredetileg Mao Ce-tung⁷⁹ feleségének, Jian Quingnak⁸⁰ a politikájára utalt. Trunkosék⁸¹ viszont úgy gondolták, hogy ez '82-ben nem menne át a rostán. Ráadásul az eredeti dalban van egy olyan trükk, hogy a *Ne legyek áruló* utolsó versszaka visszafelé van felvéve, így olyan, mintha valamiféle kódolt üzenet lenne.

A Bikini előadásában egészen más hangulatot kelt ez a dal, nemcsak a részben más szöveg, hanem a hangszerelés miatt is. Hogyan indult a kapcsolatotok? Mi a véleményed ezekről a feldolgozásokról?

Nem teljesen voltam boldog ezzel a dologgal. Viszont rájöttem, hogy azok a dalok, amiket maximum száz embernek éneklek el egy akusztikus koncerten, valóban nem hangoznak jól egy rockzenei előadáson, ezért végül kibékültem a feldolgozásokkal. Egyébként azt láttam, hogy úgy használják ezeket a dalokat, mint egy montázst. Van olyan számuk, amibe három különböző dalomból van összegyúrva, az egyik versszak ebből, a második abból, a harmadik megint egy másikból.

Úgy indult, hogy Trunkos Andrással régóta ismertük egymást, a folk műfajban kezdtünk zenélni a hetvenes évek elején. Sokszor találkoztunk, általában megmutattam, hogy miket csinálok. Aztán András kiment a Kolindával Párizsba, majd amikor visszatért, D. Nagy

⁷⁸ Wojciech Witold Jaruzelski (1923-2014), lengyel tábornok, kommunista politikus. 1985–1989 között az Államtanács elnöke, 1989-ben a Lengyel Népköztársaság elnöke, 1989–1990-ben a Harmadik Lengyel Köztársaság elnöke. Nevéhez fűződik a hadiállapot kihirdetése 1981. december 13-án.

⁷⁹ Mao Ce-Tung (Saosan, 1893 – Peking, 1976), kínai politikus, a Kínai Népköztársaság vezetője 1949 és 1976 között.

⁸⁰ Jian Quing (1914-1991), kínai színésznő, politikus, a Kínai Kulturális Forradalom egyik vezetője 1966 és 1976 között.

⁸¹ Trunkos András, zeneszerző, basszusgitáros, a Rolls (később: Rolls Frakció) nevű új-hullámos rockzenekar egyik alapítója 1978-ban.

Lajos⁸² énekessel megalakította a Rolls⁸³ együttest. Az *Adj helyet* slágerlistát is vezetett az ő feldolgozásukban. Azután, amikor D. Nagy bekerült a Bikinibe, magával vitte ezt a számot. A *Mondd el*⁸⁴ című '87-es lemezükön még csak ezzel az egy dallal szerepelek. A '89-es *Közeli helyeken*⁸⁵ albumon már hét dallal. Egyébként a *Közeli helyeken* dal is megvolt már '82-ben. De annak teljesen más volt a szövege, mint amit később a Bikini énekelt. Az első része eredetileg úgy szólt, hogy: „Közeli helyeken, dombokon, hegyeken, magánkirándulás keretében. Közeli helyeken, dombokon, hegyeken, kibelezett kőbányák üregében. A 12 844, a 12 845, a 12 846-os számú atombunker alatt visszhangzik a léptem. Ez itten éppen az ígéret földje, az elnök, s a főtitkár szűk értelmébe préselem hitem. Bezárom az agyam, a kulcsot eldobom, elfelejtem magam. Eltűnök, nyomtalan. Közeli helyeken, dombokon, hegyeken.”

Mi ihlette ezt a dalt?

Akkoriban Farkasréten laktam. Séta közben, tulajdonképpen csak leírtam a környéket, amit láttam. Benne van a dalban a hidegháborús léghő, az a fajta keveredés, amikor a természetbe belecsúszik a történelem, merthogy voltak ott még atombunkerek is. A fák meg mintha már csak valamiféle zöld mozgalom részeként tüntetnének.

Az év dalszerzője díjat 1998-ban főleg ezekért a zenékért kaptad?

Először is, két év volt, amikor jelöltek, először 3. díjat kaptam. Ezen még jobban megdöbbsztem, hogy egyáltalán, hogyan kerültem szóba. De azt hiszem, addigra már megjelent az első Bikini album, és amikor első lettem, akkor már a harmadik is, amin tényleg sok dalom szerepelt. De ettől függetlenül meglepett ez az egész. Jó szerzők voltak mögöttem, Bereményi⁸⁶, Bródy, Hobo⁸⁷, és remélem a KFT⁸⁸-ből valaki, de a sorrendet nem tudom.

⁸² D. Nagy Lajos (1950, Tiszalök), a Rolls, majd 1985-től a Bikini együttes énekese.

⁸³ Rolls (később: Rolls Frakció), Budapest, 1978-1984.

⁸⁴ Bikini: *Mondd el*, Hungaroton, Favorit, 1987.

⁸⁵ Uő.: *Közeli helyeken*, Hungaroton, 1989.

⁸⁶ Bereményi Géza (er.: Vetró Géza, Budapest, 1946), író, filmrendező.

⁸⁷ Földes László „Hobo” (Újpest, 1945), bluesénekes, dalszerző, előadóművész, a Hobo Blues Band alapítótagja.

⁸⁸ KFT (Budapest, 1981), újhullámos pop-rock zenekar.

1986-ban, a *Postássy Júliával*⁸⁹ készült *Nincs kegyelem*⁹⁰ című lemezen még nem saját dalokat, hanem a két világháború közötti sanzonokat énekeltek. Volt akkoriban egy felfutása a harmincas-negyvenes évek zenéinek? Jobb ötletnek érezted ezt a zenei irányt, mint a saját dalok terjesztését?

A harmincas-negyvenes évek sanzonjait alig játszotta a rádió. A *Hamvadó cigarettavég*⁹¹ ment, de a többi nagyon ritkán. Viszont pont akkoriban kezdett bejönni a köztudatba ez a stílus. Benedek Micu⁹², Császár Angela⁹³ és Szacs vay László⁹⁴ csináltak egy zseniális lemezt Budapest Orfeum⁹⁵ címmel. Akkor még nem ismertem ezt az albumot, mázli, hogy egy számnyi egyezés sem volt vele.

A nyolcvanas évek elején volt egy elég rossz korszakom, ráadásul fellépés is kevés akadt, és emiatt is el voltam kenődve. Eszembe jutott, hogy mi lenne, ha hátat fordítanék az addigi próbálkozásaimnak, és csinálnék egy olyan műsort, ami bárokban szólna jól, az lenne a közege. Inkább magamnak akartam bizonyítani, hogy például a sanzonoknak a giccs jellege nem is, hogy megbocsájtható, hanem érthető, sőt, érzelmet megváltóak ezek a számok.

Elmondtam a tervemet Trunkosnak⁹⁶, mire ő azt felelte, hogy bárokban zenélni hülyeség lenne, csináljak inkább egy lemezt. Átnéztem több száz régi kottát a Széchényi könyvtárban. Olyan dalokat akartam énekelni, amik valahogy a szívről szólnak. Van, ami kicsit túlírt ebből a stílusból, olyan, hogy szinte már csöpög, de szerintem a dalok többségének ez jól áll. A *Dal a szívről*-nek például olyasmi a szövege, hogy „a szívemet ha kivehetném, a szekrényembe betehetném, átkötném sok színes szalaggal, hogy több fájdalmat ne fakasszon”. Nem beszélve azokról a szövegekről, amik a nyolcvanas években is jelentettek valamit. Például az *Egy nap a világ*, ami szerintem a hidegháborús hangulatban sokatmondó volt. Tehát az album ötlete személyes dolgokból jött, de biztos, hogy benne volt a levegőben ez a keserű érzés. Trunkos pedig rögtön elment az ORI-ba, beszélt ott a fontos emberekkel, és elintézte, hogy legyen egy ilyen lemez. Megdöbbenő élmény volt számomra, amikor a

⁸⁹ Postássy Júlia (Budapest, 1955), énekesnő. 1976-78 között a Zalatnay Sarolta és a Tinik formáció tagja volt Várszegi Évával együtt. Vokálozott Demjén Ferenc, az LGT, és az Omega lemezein. 1979-től a Wastaps együttes tagja. 1993-ban önálló lemeze jelent meg *Veled vagy nélküled* címmel.

⁹⁰ Postássy Júlia – Dévényi Ádám – Trunkos András: *Nincs kegyelem*. Pepita, Hungaroton, 1986.

⁹¹ A *Hamvadó cigarettavég* c. dal az 1942-es év egyik nagy slágere Magyarországon, szerzője Hegedűs Tamás újságíró, zeneszerző, előadója Karády Katalin énekesnő.

⁹² Benedek Miklós (Budapest, 1946), színész, rendező.

⁹³ Császár Angela (Kolozsvár, 1946), színész, tanár.

⁹⁴ Szacs vay László (Budapest, 1946), színész.

⁹⁵ Budapest Orfeum, Qualiton, 1986. Producer: Victor Máté.

⁹⁶ Trunkos András.

megjelenése után a *Szívemben bomba van* szerzőjének, Walter Lászlónak az özvegye eljött hozzám, és nagyon boldog volt, hogy egyszer csak előkerült ez a dal. Elmesélte, hogy a férje milyen sikeres operettszerző volt, aztán elvitték munkatáborba, és miután visszajött, már nem írt semmit, csak valami bárban zenélt. Később tudtam meg, amikor Kaposvárra kerültem színházi zeneszerzőnek, hogy a színészek körében sokaknak tetszett ez az album. Csodálkoztam is, hogy akkor nem kell szégyellni?

Könnyű volt megjelentetni a lemezt?

Nem volt annyira könnyű. Trunkos András szerint Bors Jenő⁹⁷ azt mondta, hogy amíg ő itt van, addig a Dévényi nem fog énekelgetni. Végül valami egészen alacsony fizetéssel sikerült kiadni. Julival⁹⁸ is jól elbántak így, nevetséges összeget kaptunk érte, és még olyan abszurd kitétel is volt, hogy az arcképünk csak a borító hátoldalára kerülhet. Így is jelent meg a lemez, valami sírkőszerű felirattal az elején, és hátul harmincas évekbeli ruhákban a rólunk készült képek.

A többszólamú szintetizátorkíséret jellegzetesen nyolcvanas évek. Elég érdekes bája lett így a daloknak.

Nem az én ötletem volt, de hamar kibékültem vele. Az volt a baj, hogy az Omega stúdiójában, ahol a felvétel készült, volt vagy tíz szintetizátor. Bevetettünk mindent. Nagyon jó technikai emlék lett így a lemez, de szerintem borzasztó bumfordi a sok szintetizátorral. A Juli persze nagyon jóvá teszi a hangjával. Hívtak minket utána egy vagy két tévériportra, de hogy a Juli nem lett híresebb ezekkel a dalokkal, amiket pedig remekül énekelt, azt nem is értem. Hetedikék lettünk valami slágerlistán a *Szívemben bomba van* számmal, de nagyobb visszhangja nem volt. Ráadásul pechünkre pont akkor jelent meg Törőcsiknek⁹⁹ is valami hasonló stílusú lemeze, amiben normális hangszerek voltak.

⁹⁷ Bors Jenő (szül.: Biermann Jenő, Moszkva, 1931 – Budapest, 1999), a Magyar Hanglemezzgyártó Vállalat igazgatója 1965-1990-ig.

⁹⁸ Postássy Júlia.

⁹⁹ Törőcsik Mari (Pély, 1935) kétszeres Kossuth-, kétszeres Jászai Mari- és Balázs Béla-díjas színésznő, azon kevesek egyike, akik díjat nyertek a cannes-i filmfesztiválon is.

A Makám¹⁰⁰ együttes Anzix¹⁰¹ albumán szereplő A Don-kanyar felől című dalodat is a régebbi korszakok iránti vonzódásod ihlette?

Nem. És az, hogy az az én szerzeményem, teljes félreértés. Krulik Zoli¹⁰² ötlete volt, hogy énekeljem el az ő dalszövegét ezen a háborús témájú albumon, de úgy tűnik, sikerült annyira magamévá tennem a dalt, hogy velem azonosítod. Egyébként én is úgy éreztem, hogy jó az a hideg, jó az a sötét. Valahogy pont a határán volt annak, amit szeretek csinálni.

1997-ben is közreműködtél egy nem saját szerzeményű albumon, Tandori – versmegzenésítéseket¹⁰³ énekelte Cserepes Károly¹⁰⁴ Helyből távol¹⁰⁵ c. lemezén. Ezt a lemezt mennyire érzed személyesnek?

Cserepes nagyon jó Tandori-megzenésítéseket csinált, nem is lenne bajom velük, ha néhány szám nem lenne annyira Cseh Tamásos¹⁰⁶. Tamással ismertük egymást valamennyire, én mondtam is egyszer, hogy felléphetnénk együtt, de ő nem akarta, és rajtam kívül másokat sem látott szívesen maga körül. Ettől függetlenül, persze, rengeteg zenészre hatott. Szóval ezen a lemezen vannak olyan dalok, amik szerintem a dallam vagy a prozódia miatt annyira rá emlékeztetnek, hogy az már túlzás. Például az *Aztán a múlt*, a *Micsoda fordulatok...!* de mondhatnék még párat. Néha még nekem is az az érzésem, mintha az ő hangját hallanám az enyém helyett, mintha eggyé váltunk volna.

A kilencvenes évek alkotói szempontból neked a színházi közeget jelentik? Akkoriban színházi zeneszerzőként is dolgoztál, és a zenés estjei is jól megtalálták helyüket a Katona Színház Kamrájában¹⁰⁷ és a Stúdió K-ban.

¹⁰⁰ Makám (Budapest, 1984), folkegyüttes.

¹⁰¹ Uő.: *Anzix*. Folk Európa, 2003. Előadók: Bognár Szilvia, Palya Bea, Szalóki Ági, Dévényi Ádám.

¹⁰² Krulik Zoltán (1951), gitáros, zeneszerző. 1975-től a C.S.Ö. (Creativ Stúdió Öt) formáció vezetője, 1981-ben a Makám és Kolinda együttes egyik alapítója és 1984-ben a Makám folkegyüttes alapítója.

¹⁰³ Tandori Dezső (Budapest, 1938), Kossuth- és József Attila-díjas költő.

¹⁰⁴ Cserepes Károly (Budapest, 1951) zeneszerző-zenész-énekes, koreográfus, zenetanár. 1976-1991-ig a Vízöntő folkegyüttes-, jelenleg az Ipomea tagja.

¹⁰⁵ Uő.: *Helyből-távol, Tandori-szonettek*. Szerzői kiadás, 1997.

¹⁰⁶ Cseh Tamás (Budapest, 1943 – 2009) Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas gitáros-énekes, zeneszerző, színész.

¹⁰⁷ A Katona József színház (Budapest, V. kerület, Petőfi Sándor u. 6.) kisszínpada.

A kilencvenes években tényleg teljesen lefoglalt a színház, lekerültem a Csiky Gergely Színházhoz Kaposvárra. Ott rögtön olyan szerzők darabjaihoz írhattam zenét, mint például Brecht vagy Shakespeare és olyan elsőrangú rendezőkkel dolgoztam, mint Ascher Tamás, Babarczy László vagy Zsámbéki Gábor. Kaposváron olyan ismeretségeket szereztem, amik mostanáig is kitartanak. Ott volt színésznő például Börcsök Enikő is, akivel Simán Tóth Éva ismertetett össze. Vele, és Soós Balázssal együtt szerepelünk az „*Adj helyet*” című kazettán¹⁰⁸, ami szerintem a mai napig a legjobb albumom. A Katona Színház „Kamrájában” már velük együtt adtuk elő a dalaimat, amiket azután a Stúdió K-ba is átvittünk. Itt már Jordán Adéllal, Szabó Annievel és Pereszlényi Erikával is együttműködtünk. Szerintem ez volt a színházi zenélés legjobb korszaka. Például, ha most csak a zenéim megszólaltatásáról beszélek, végig úgy éreztem, hogy kell mellém egy női énekes. Kaposváron ismerkedtem meg Karsai Edinával is, aki három dallal is szerepel a '94-es *Mindennapi éjek* CD-n¹⁰⁹ Közben folyamatosan dolgoztam színházi zeneszerzőként mesejátékokban és színdarabokban egyaránt. Megcsináltuk többek között a *Vízkereszt*-et, a *Május 35*-öt, az *Óz*-t, amit aztán Nyíregyházára is elvittünk. Hozzájárult ehhez a színházaz időszakhoz az is, hogy a '90-es évek eléggé megkavarta a fellépési lehetőségeket, mivel a helyek akkoriban specifikálódtak egyes stílusokra. Tehát egy szórakozóhelyen csak kizárólag ilyen vagy olyan zene mehetett, és ez eléggé megbonyolította a keresést. Nem működött már az, hogy elmentünk egy üdülőbe vagy egyetemekre, és ott a terem hátsó részét egyszerűen színpaddá tettük. Viszont a színházi terep nagyon jól megfelelt ezeknek az akusztikus műsoroknak. Nem is hajszoltam annyira a lemezkiadást. Igaz, hogy a *Szabadság miatt zárva*¹¹⁰ és az *Abszint*¹¹¹ albumok kijöhettek volna, ha nem fuccsol be egy svédországi lemezkiadó, ahol próbálkoztunk a préselésével.

Az Átmeneti Kabát zenekart már a nyolcvanas években kitaláltátok Trunkos Andrással, mondván, minden, amit együtt csináltok, onnantól „átmeneti kabát”. Mégis egész jól kitart, mivel azóta már a negyedik formációtok működik ezen a néven. Korábban Rolls- és Beatrice¹¹²-tagok is játszottak az együttesben, majd jöttek a jazz zenészek – Mohai testvérek¹¹³, Muck Ferenc¹¹⁴ – az utolsó felállás pedig szintén elég eklektikus, blues, british

¹⁰⁸ Dévényi Ádám: „*Adj helyet*”. E Records, 1990.

¹⁰⁹ Uő.: *Mindennapi éjek*, CD, Kapos TV, 1994.

¹¹⁰ Uő.: *Szabadság miatt zárva*, (kiadatlan album), 1996.

¹¹¹ Uő.: *Abszint* (kiadatlan album), 1999.

¹¹² Beatrice (Budapest, 1969), magyar rockegyüttes.

¹¹³ Mohai Győző dobos, Mohai Tamás basszusgitáros.

pop és a jazz zenészek játszanak benne. Az Olyan jó¹¹⁵ című, 2008-ban megjelent lemez mennyiben folytatója a korábbi megszólalás módoknak?

A régi közönségemnek egy része az akusztikus gitáros, szövegközpontú előadásaim után nem szerette ezt a nagyzenekari megszólalást. Viszont szerintem olyan jó zenészek kerültek az együttesbe, hogy nekem ők mindig újabb lökést adtak. Ráadásul tőlem egészen távoli zenei világból érkeztek, Szöllősy Kati¹¹⁶ a British popból, Mezőfi István¹¹⁷ a bluesból, Fenyő Fruzsina¹¹⁸, Kézdy Luca¹¹⁹, Mazura János¹²⁰, Mohai Tamás¹²¹ és Tóth Tamás¹²² a jazzből. Ezért is volt izgalmas velük játszani, mivel észrevettem, hogy a saját stílusukra formálják a számokat, és valami egészen újat hoznak ki belőlük. Emiatt nyugodt szívvel, részben rájuk is hagytam a hangszerelést. Játsoztunk olyan régebbi dalimat is, mint például a *Bírom*, a *Jelen*, a *Kínai forradalom* és az *Ugyanúgy*, de készültek olyan új számok, amiket direkt erre az elektronikus-akusztikus felállásra írtam. Például a *Nem ért meg*, az *Újjászületés* és a *Neked se könnyű* talán el sem készült volna, ha ők nincsenek. Havonta legalább egyszer felléptünk a Gödörben¹²³. Mindemellett pedig a Nyitott Műhelyben¹²⁴ továbbra is játszoztunk Soós Balázzsal a megszokott, bensőségebb kamarahangzással. Ott kialakult egy törzsközönségünk, ami több mint tizenöt éven át kísért minket.

Pár évvel később viszont úgy éreztem, hogy elfogyott körülöttem a levegő. Már a kilencvenes évek közepén írt *Belemenekülök*¹²⁵-kel is úgy voltam, hogy kell ez a magyaroknak? Még ezt kelljen hallgatni? Hallgassák ezt a svédek meg a norvégok. Írtam még dalokat, de már hozzátettem, hogy teljesen rendben van, ha nem akarják elénekelni ezt vagy

¹¹⁴ Muck Ferenc, többek között a Besenyő Blues Band, a Rhythm and Blues Branch, a Muck-tíró és a The Blueberry Band szaxofonosa.

¹¹⁵ Átmeneti Kabát: *Olyan jó*, Gryllus Kft., 2006.

¹¹⁶ Szöllősy Kati a SID, Gerendás Péter zenekara, a Supersonic, a Balkán Fanatik, a Biorobot, az Omega és a londoni The Tax zenekar basszusgitárosa.

¹¹⁷ Mezőfi István a Palermo Boogie Gang, a Muddy Shoes, a SID, a Triton, a Jambalaya és a The Soultramps dobosa.

¹¹⁸ Fenyő Fruzsina, jazz-énekesnő.

¹¹⁹ Kézdy Luca jelenleg a Sequence – Kézdy Luca és Szendrőfy Péter duó – hegedűse.

¹²⁰ Mazura János az Agostones, a Dr. Walter and the Lawbreakers, a Gabona, az Odessa Klezmer Band és a Heavy Tuba együttes tubása.

¹²¹ Mohai Tamás gitáros-énekes-zeneszerző, játszott a Faxni, a R.A.B.B., a KFT, a Mohai-Vörös Trió, a Háború, a Tomistars, és a Boom-Boom együttesekben.

¹²² Tóth Tamás a 180-as csoport, a Dimenzió, a Gordiuszi Csomó és a Test Jazz Group basszusgitárosa.

¹²³ Gödör Klub, budapesti szórakozóhely. (2002-2012: Bp., V. ker., Erzsébet-tér. 2013 – Bp., VI. ker., Király u. 8-10.)

¹²⁴ Nyitott Műhely, kulturális intézmény (2000, Budapest, XII. ker., Ráth György u. 4.).

¹²⁵ Dévényi Ádám: *Belemenekülök az éjszakába*. A dal először a *Mindennapi éjek c.* CD-n (Kapos TV, 1994), majd a *Nincs kegyelem c.* album CD-kiadásán jelent meg (Hungaroton, 2002).

azt a számot. Ebből az időszakból egyik kedvenc számom a *Koldusdal* volt, ami szintén lehetne pol-beat, mint egy aktuális, szociografikus láttelelet. Egyébként mi sem éltünk jól, a feleségem sem tudott fotós és vágóként elhelyezkedni, valahogy megéltünk a jogdíjából, de egyébként meg nem. Teljesen abszurd, reménytelen helyzet volt. Végül 2012-ben kimentünk Spanyolországba takarítani. De alig pár hónap után hazajöttünk, mert hamar kiderült, hogy náluk sem jobb a helyzet. Két hétig, mint majom a farkának, úgy örültem ennek a kis szobának. Itt ültem, és mindent néztem és hallgattam, amit csak tudtam. De egyre kevesebb dalt írtam, talán amiatt is, mert úgy éreztem, hogy ehhez a mai helyzethez nekem már semmi közöm, mintha eltávolodtam volna attól, hogy magaménak érezzem. Aztán arra is gondoltam, hogy ezeknek a magyaroknak mekkora mázlija van. Hát hogy lehet egy ilyen szép városban élni? Annyira kellemes és kényelmes itt a Duna-parton.